

Afdækning af litteracitet

.....
Tekst- og opgavesamling B

Pashto

.....

Til elever, der læser og skriver på
pashto som stærkeste sprog

Introduktion

Denne tekst- og opgavesamling anvendes sammen med samtaleark, Spor B.

Tekst- og opgavesamlingen indeholder **tre tekster**:

- Tekst 1: Løven og ræven
- Tekst 2: Skorpionen – et spindeldyr med brod
- Tekst 3: Søvsn

Materialet til hver tekst består af **tre dele**:

1. Selve teksten
2. Elevens svarark med spørgsmål til teksten
3. Rettevejledning til tekstens spørgsmål.

Information om **valg af tekst** til eleven finder du i **samtaleark B**.

Anvendelse af tekst- og opgavesamling

Print tekst, elevens svarark og rettevejledning enkelt-sidet og i farver. Giv eleven teksten og elevens svarark og hav selv rettevejledningen liggende foran dig, mens eleven læser teksten og løser opgaverne, så du løbende kan notere elevens svar.

Giv gerne tolken kopier af tekster og elevens svarark, både på dansk og på elevens sprog.

Instruktionerne til, hvordan du gennemfører opgaverne i forbindelse med teksterne, finder du i samtalearket til Spor B.

Skriv elevens svar på opgaverne i dette materiale. Vær opmærksom på, at svarfelterne, f.eks. "Ja" og "Nej", kommer i en anden rækkefølge på elevens svarark, hvis der er tale om et sprog med læseretning fra højre til venstre.

Om oversættelserne

I nogle tilfælde bruges forskellige variationer af det samme sprogs skriftsprog i forskellige lande eller i forskellige

dele af et land. Hvis der findes et officielt standardskriftsprog, er dette anvendt i oversættelserne af de tre tekster.

Tekst 1: "Løven og ræven"

زمری او گیدره

زمری په خپل غار کې پروت و.
 هغه به شپه او ورځ هلته پروت و.
 د هغه یواځې کمزوري او ستومانه غږمبار اورېدل کېدل.
 نورو ژوو فکر کاوه چې ناروغه دی او زړه یې پرې خوږېده.
 هغوی یو یو د کوچنیو ډالیو سره د زمري غار ته ننوتل پیل کړل.

خو گیدره دننه نه شوه.
 زمري ترې په خواره خوله وپوښتل چې ته ولې نه راځې ملگرې؟ هغه نور ټول زما خوا ته راغلي وو.

گیدرې ورته وویل ما غوښتل چې درشم، خو ما د پښو نښې ولیدلې نو ووېرېدم. د پښو ټولې نښې ستا تر غاره درځي خو د پښو یوه نښه هم د غار څخه بېرته نه راوځي. نو ځکه زه همدلته دباندي پاتې کېرم.

Billede: I-K. Eriksson.
 Tekst: K. Aronsson & S. Ottosson, Min läsebok. 1993. Bearbejdet.

Tekst 1: "Løven og ræven" - Elevens svarark

د "زمرې او گیدرې" په اړه پوښتنې

د کیسې په هکله لاندینیو پوښتنو ته په هو یا نه کې ځواب ورکړئ.

(Nej) (Ja)

نه هو

1. آیا زمرې به ټول وخت په خپل غار کې پروت و؟
2. آیا گیدرې د زمرې غار ته دننه شوه؟
3. آیا گیدرې زمرې ته ډالۍ ورکړې؟
4. آیا زمرې هغه نور ژوي خوړلي وو؟

لاندینیو پوښتنو ته په خوله ځواب ورکړئ.

5. آیا کولای شې په لنډو او په خپلو الفاظو کې ووايې چې دا متن د څه په اړه دی؟
6. آیا فکر کوې چې زمرې ناروغ وو؟ آیا ویلی شې چې ولې داسې فکر کوې؟
7. آیا گیدرې د نورو ژوو څخه هوسیاره وه؟ آیا ویلی شې چې ولې داسې فکر کوې؟
8. آیا فکر کوې چې د دې کیسې څخه کوم پند اخیستلای شو؟ آیا ویلی شې چې ولې داسې فکر کوې؟

Tekst 1: "Løven og ræven" - Rettevejledning

Teksttype: Skønlitterær, fortællende tekst (fabel).

Billedet kan fremme fortolkningen af den implicite information i teksten. For at forstå historien, må læseren være i stand til at læse mellem linjerne. Fablens morale udtrykkes ikke i teksten.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Var løven i sin grotte hele tiden?	X		☐	☐
2	På linjerne	Gik ræven ind til løven?		X	☐	☐
3	Mellem linjerne	Gav ræven løven gaver?		X	☐	☐
4	Mellem linjerne	Havde løven ædt de andre dyr?	X		☐	☐

Kommentarer:

Genfortælling

5. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Åbne spørgsmål

Formålet med de åbne spørgsmål er at afdække elevens evne til at argumentere ud fra teksten. Hvis eleven ikke selv motiverer sit svar, er det vigtigt at stille opfølgende spørgsmål.

Spørgsmålene stilles og besvares mundtligt.

6. (Mellem linjerne) Tror du, at løven var syg? Hvordan kom du frem til det?

Kommentarer:

7. (Mellem linjerne) Var ræven klogere end de andre dyr? Kan du fortælle, hvordan du kom frem til det?

Kommentarer:

8. Tror du, man kan lære noget af den her fortælling? Kan du fortælle, hvordan du kom frem til det?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål bag linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning:

Tekst 2: "Skorpionen - et spindeldyr med brod"

لړم - د غڼو د ډلې څخه یو ژوی

په گرمو سیمو کې د دېوالونو کوچنیو سوړو یا د ډبرو لاندې گوتې وهل هوښیار کار نه دی. که چېرې بوتان ډېره موده په پښو شوي نه وي نو باید وڅنډل شي ځکه چې کېدای شي اوس تش نه وي. دا ځکه چې لړمان رڼا نه خوښوي بلکه د ورځې په ترڅ کې په سوړو او یا نورو تیاره ځایونو کې ننوځي او هلته پراته وي. لړمان د ځمکې گردچاپیره په گرمو هېوادونو کې ژوند کوي خو زیاتره وخت یې څوک نه ویني.

خپل ښکار په مرگ چيچي

که څه هم د لړم زیاتره ډولونه مور انسانانو لپاره مرگوني نه وي خو بیا هم کېدای شي ډېر زهرجن وي. لړم نظر بیلابیلو ډولونو ته د یو نه نیولې تر شلو سانتي میټرو پورې اوږدوالی لري خو ټول ډولونه یې د لکۍ په څوکه کې یو زهرجن نېښ لري. کله چې لړم خپل ښکار وژني نو لکۍ په خپله ملا راتاوه کړي او خپل ښکار چې په پنځو کې یې نیولی وي، پرې وچيچي. د خطر سره مخامخ لړم چټک تاویري ترڅو خپل نېښ تل د دښمن لور ته برابر کړي.

لړم د شپې لخوا د غټو غڼو یا نورو کوچنیو خزندو ښکار کوي. دوی په خپلو پنځو خپله لار مومي، خپل ښکار پرې کلک نیسي او بیا یې په خپل زهرجن نېښ وژني.

Fotografi: Wikimedia Commons.
Tekst: K. Åström, Boken om världen. 2001.

Tekst 2: "Skorpionen - et spindeldyr med brod" - Elevens svarark

د "لرم" په هکله پوښتنې

د متن په هکله لاندینو پوښتنو ته په هو یا نه کې ځواب ورکړئ.

(Nej) (Ja)

1. 1. آیا لړمان تیاره خوشوي؟
2. 2. آیا د لړمانو ټول ډولونه انسان وژلای شي؟
3. 3. آیا د لړمانو ټول ډولونه په یوه اندازه غټ وي؟
4. 4. آیا لړمان خپل ښکار په پنځو باندې نیسي؟

لاندینو پوښتنو ته په خوله ځواب ورکړئ.

5. 5. آیا کولای شي په لنډو او په خپلو الفاظو کې ووايست چې دا متن د څه په اړه دی؟
6. 6. د لرم په هکله متن کې لیکل شوي چې بوټان باید وڅنډل شي. ستا په فکر ولې باید داسې وکړو؟ آیا ویلی شي چې ولې داسې فکر کوې؟

Tekst 2: "Skorpionen - et spindeldyr med brod" - Rettevejledning

Teksttype: Beskrivende faktatekst.

Billedet kan skabe en vis forforståelse. Informationen i teksten er primært udtrykt eksplicit, men det kræver, at elever læser mellem linjerne for at kunne besvare de åbne spørgsmål. Teksten indeholder nogle emnespecifikke ord.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Kan skorpioner lide mørke?	X		☐	☐
2	På linjerne	Kan alle skorpioner slå mennesker ihjel?		X	☐	☐
3	På linjerne	Er alle skorpionarter lige store?		X	☐	☐
4	På linjerne	Fanger skorpionen sit bytte med klørne?	X		☐	☐

Kommentarer:

Spørgsmålene 5-6 stilles og besvares mundtligt.

Genfortælling

5. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Åbent spørgsmål

Formålet med det åbne spørgsmål er at afdække elevens evne til at argumentere ud fra teksten. Hvis eleven ikke selv motiverer sit svar, er det vigtigt at stille opfølgende spørgsmål.

6. (Mellem linjerne) I teksten om skorpionen står der, at man bør ryste sine sko. Hvorfor tror du, at man bør gøre det? Kan du fortælle, hvorfor du tror det?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning:

Tekst 3: "Søvn"

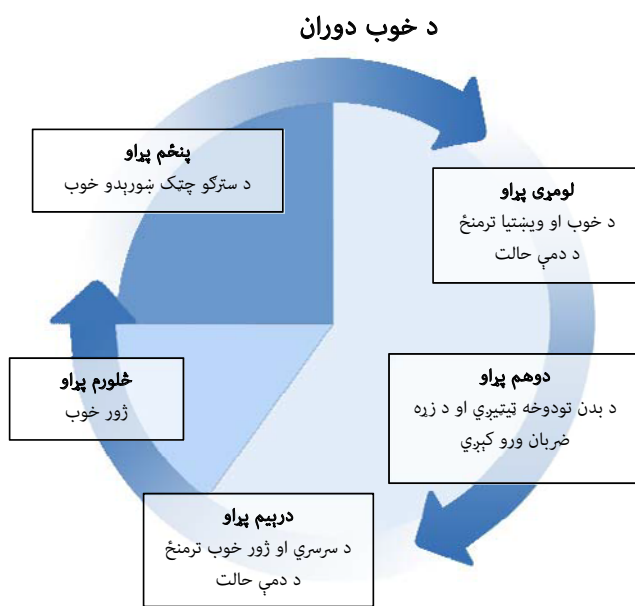
خوب

انسانان دې او که ژوي ټول خوب ته اړتيا لري. خو ولې؟ د دې پوښتنې ځواب څېړونکو سره هم نشته او نه د دې پوښتنې ځواب چې د خوب په وخت کې څه پېښېږي. خو په دې کې هيڅ شک نشته چې موږ ويده کېدو ته اړتيا لرو. د ويده کېدو پرته موږ مرو.

ويده کېدل يو ډول دمه ده. خو تاسې د خوب په وخت په ځان نه پوهېږئ چې شاوخوا ته مو څه پېښېږي. ويېلای شو چې تاسې د خوب په وخت کې يو ډول بې هوښه ياست. خو دومره ژور بې هوښه هم نه چې څوک مو راويښ نه کړای شي.

د خوب دوران

خوب په پرله پسې دورانونو کې ترسره کېږي چې هر دوران يې نږدې ۹۰ دقيقې نيسي. د خوب هر دوران په پنځو پړاوونو کې وېشل شوی وي، د خوب دوران انځور وگورئ.

د سترگو چټک ښورېدو خوب او ژور خوب

پنځم پړاو د د سترگو چټک ښورېدو خوب په نوم يادېږي. په دې حالت کې سترگو په چټکۍ سره حرکت کوي او همدا مهال موږ خوبونه وينو. د خوب ليدل سرسري خوب وي يانې موږ دومره ژور ويده نه يو. د سترگو چټک ښورېدو خوب وروسته له هرو ۹۰ دقيقو څخه بېرته راگرځي او زموږ د خوب دوران څلورمه برخه جوړوي. د خوب يو بل پړاو د ژور خوب په نوم يادېږي. په دې حالت کې بدن خپله ستوماننې وباسي او موږ د نويو چارو زده کولو کې لاپسې پياوړي کېږو. د ژور خوب په وخت پوهه غښتلي کېږي ترڅو په آسانۍ زموږ حافظه کې ونښلي.

خوب پوره کول

که چېرې تاسې يوه شپه تر ناوخته ويښ پاتې شئ نو کېدای شي فکر وکړئ چې ورپسې شپه بايد يو په دوه خوب وکړئ. خو داسې نه ده. بدن له لاسه تللي خوب پوره کولو کې ډېر مهارت لري. که چېرې تاسې لږ خوب کړی وي نو د ژور ويده کيدو له لارې يې بېرته پوره کوئ.

Tekst 3: "Søvn" - Elevens svarark

د "خوب" په هکله پوښتنې

د لاندینو څرگندونو څخه کومې د خوب په هکله متن کې وړاندې شوي مالوماتو سره سمون خوري؟ د هرې څرگندونې څخه وروسته د هو یا نه چوکاټ کې چلیپا کش کړئ.

(Nej) (Ja)
نه هو

1	1	څېړونکي پوهیږي چې انسانان ولې خوب ته اړتیا لري.
2	2	سړی د سترگو چټک ښورېدو خوب په وخت سرسري ویده وي.
3	3	مور د شپې زیاتره برخه په خوب لیدلو تېروو.
4	4	د وروسته په پرتله د سترگو چټک ښورېدو خوب څخه مخکې راوینښېدل آسانه دي.

د مناسب ځواب مخې ته چوکاټ کې چلیپا کش کولو له لارې نیمگړې جمله بشپړه کړئ. یوازې یو چوکاټ کې چلیپا کش کړئ.

5	5	که چیرې یو کس یوه یا دوه شپې کم خوب کړي وي...
A	ا	نو ورپسې شپه باید یو په دوه خوب وکړي ترڅو خپل خوب پوره کړي.
B	ب	نو ورپسې شپه بدن د ژور ویده کېدو له لارې خوب پوره کوي.
C	ت	نو ورپسې شپه باید نور هم د وخته ویده شي ترڅو له لاسه تللی خوب پوره کړي.

لاندینې پوښتنې ته په خوله ځواب ورکړئ.

6	6	آیا کولای شې په لنډو او په خپلو الفاظو کې ووايست چې دا متن د څه په اړه دی؟

Tekst 3: "Søvn" - Rettevejledning

Teksttype: Forklarende faktatekst.

Diagrammet viser søvncyklussens forløb og fordelingen mellem de forskellige søvnstadier. Teksten indeholder flere emnespecifikke ord. Teksten kan forstås uden diagrammet, men spørgsmål 3 og 4 kræver, at eleven kan læse diagrammet og drage en konklusion på baggrund af informationen.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Forskere ved, hvorfor mennesker har brug for søvn		X	☐	☐
2	På linjerne	Under drømmesøvnen sover man overfladisk	X		☐	☐
3	På linjerne	Vi drømmer størstedelen af natten		X	☐	☐
4	Mellem linjerne	Det er lettere at blive vækket før drømmesøvnen end efter drømmesøvnen		X	☐	☐
5	På linjerne	Hvis man har sovet for lidt en eller to nætter...				
		A. har man brug for at sove dobbelt så meget den næste nat, for at indhente søvnen.				☐
		B. kan kroppen kompensere for det ved at sove dybere den næste nat.		X		☐
		C. må man gå i seng ekstra tidligt den næste aften, for at indhente den tabte søvn.				☐

Kommentarer:

Genfortælling

Spørgsmål 6 stilles og besvares mundtligt.

6. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning: